

ใบความรู้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

๑. ชัยภูมิที่เหมาะสมด้านภูมิศาสตร์

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์มีความสำคัญในการตั้งถิ่นฐานในสมัยรัตนโกสินทร์ทำเลที่ตั้ง ทั้งของราชธานีและราชอาณาจักรนั้น อำนาจประโยชน์กับการสร้างมิตรภาพทางการเมืองเศรษฐกิจชัยภูมิในด้านภูมิศาสตร์ยังมีผลต่อเนื่องไปถึงบทบาทของไทยในการเมืองโลกยุคปัจจุบัน ด้วยที่ตั้งและภูมิศาสตร์ของอาณาจักรรัตนโกสินทร์ที่มีความเหมาะสมโดยมีปัจจัยดังนี้

▶ แผนที่คูคลองในสมัยรัตนโกสินทร์

(อ้างอิงจาก : หนังสือนครวัดพระบาทมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)

๑.๑ ความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ กรุงรัตนโกสินทร์เมื่อแรกสถาปนาอาณาจักรนั้น ครอบคลุมพื้นที่ราบอันกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำทางธรรมชาติซึ่งอำนวยต่อการเพาะปลูกพืชพันธุ์ ธัญญาหาร นานาชนิด นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า และดีบุก ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีผลประโยชน์ทางการค้ากับนานาชาติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ ทำเลที่ตั้งของอาณาจักรเพื่ออำนวยต่อการติดต่อค้าขายกับนานาชาติ อาณาจักรรัตนโกสินทร์ตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถเดินทางติดต่อกับรัฐต่าง ๆ ที่อยู่รอบอาณาจักรและสามารถใช้เส้นทางทางทะเลเดินทางไปค้าขายกับรัฐต่าง ๆ ได้

๒. ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ได้รับการสนับสนุนจากขุนนางที่สืบเชื้อสายตระกูลขุนนางเก่าในสมัยอยุธยาอย่างมาก ดังนั้นกลุ่มขุนนางจึงเป็นบุคคลที่มีอำนาจอย่างยิ่งในการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีสามารถควบคุมความจงรักภักดีของเหล่าขุนนางไว้ได้ ทำให้ขุนนางนั้น

เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองสืบต่อมา ในขณะที่เดียวกันสถาบันพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีมีความมั่นคงโดยเฉพาะประเด็นในการสืบสันตติวงศ์ซึ่งนับว่ามีเสถียรภาพมั่นคงกว่าสมัยอยุธยาเป็นอย่างมาก

๓. รากฐานการพัฒนาบ้านเมืองและบริหารประเทศเพื่อความมั่นคง

อาณาจักรรัตนโกสินทร์รับอารยธรรมและความเจริญด้านต่าง ๆ สืบทอดมาจากกรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรี จัดการบ้านเมืองให้มีความงดงามและเจริญรุ่งเรืองเช่นเดียวกับ กรุงศรีอยุธยา โปรดเกล้าให้มีการชำระกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาติและเสริมสร้างความมั่นคงให้อาณาจักร โดยทำการสงครามป้องกันการรุกรานจากพม่าและขยายขอบเขตอาณาจักรให้กว้างขวางได้ เป็นผลให้บ้านเมืองมีเสถียรภาพที่มั่นคงทำให้สามารถรวบรวมช่วยและบรรณาการที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าจากประเทศราชต่าง ๆ มาเสริมสร้างความมั่งคั่งในอาณาจักรอีกด้วย

กรุงรัตนโกสินทร์ในอดีต

(อ้างอิงจาก : หนังสือใต้ร่มพระบารมี ๒๓๗ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม)